



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia**

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones  
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

**Thomas <von Aquin, Heiliger>**

**Venetiis, 1593**

8 De his quæ pertinent ad religiosos.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

Iati animarum intendat studio pratermissio. In CONTRARIUM inducitur coniectura pro ratione.

RESPON. Dicendum, qd aliqua duo possunt comparari ad invicem & simpliciter, & s'm aliquo casu. Nihil n. prompet id quod est melius simpliciter, in aliquo casu esse minus eligendum, sicut philosophari est simpliciter melius qd dirari: sed in tempore necessitatis dirari est magis eligendum. & aliqua pretiosa margarita est carior vno pane, & t'm in aliquo casu famus panis pretergeret, s'm illud Tren. 4. Dederunt pretiosa quaeque pro cibo ad refocillandas animas. Est autem considerandum, qd in quolibet artificio simpliciter melior est qui disponit de artificio, & dicitur architector, quam aliquis manualis qui opera exequitur s'm quod ei ab alio disponitur. Unde & adificiis conituebis majori mercede conducitur qui disponit de edificio, licet nihil manibus operetur, quam manuales artifices, qui adolant ligna, & inciunt lapides. In edificio autem spiritali sunt quasi manuales operarii, qui parvulariter insistant curae animarum, puta, sacramenta ministrando, vel aliquod huiusmodi particulariter agendo: sed quasi principales artifices sunt episcopi, qui imperant & disponunt qualiter predicti sum officium exequi debeant, propter quod & episcopi, id est superintendentes dicuntur. Et simpliciter theologae doctores sunt quasi principales artifices, qui inquirunt & docent qualiter alii debeant salutem animarum procurare. Simpliciter ergo melius est docere sacram doctrinam, & magis meritorium si bona intentione agatur, qd impendere particularem curam salutis huius & illius, vnde Apollolus de se dicit 1. ad Cor. 1. Non n. misit me Christus baptizare, sed euangelizare: quamvis baptizare sit opus maxime coniciens salutis animarum. Et 2. ad Tim. 2. idem Apollolus commendat fidelibus hominibus, qui idonei erunt & alios docere. Ipsa etiam ratio demonstrat, qd melius est erudire de pertinentibus ad salutem eos, qui & in se & in aliis proficere possunt, qd simplices qui in se tm proficere possunt. In aliquo tamen casu necessitate imminente deberet & episcopi, & doctores intermisso proprio officio particulariter intendere salutis animarum.

AD PRIMVM ergo dicendum, qd nullam iacturam temporis patitur, qui quod est melius, operatur docendo sacram doctrinam, vel qui ad hoc per studium se disponit.

AD SECVNDVM dicendum, qd perfectus dicitur aliquis dupliciter. Vno modo, quia habet perfectionem. Alio modo, quia habet statum perfectionis. Perfectio autem hominis in charitate consistit, quae hominem Deo coniungit. Unde quantum ad dilectionem Dei dicit Gen. 17. Ambula coram me, & esto perfectus: quantum vero ad dilectionem proximi postquam Dominus dixerat, Diligite inimicos vestros, etc. dicit Matth. 5. Estote ergo perfecti. Statum autem perfectionis habere dicuntur, qui solemniter obligantur ad aliquid perfectioni annexum. Est autem aliquid annexum perfectioni charitatis dupliciter. Vno modo, sicut praambulum & preparatorium ad perfectionem, ut paupertas, castitas, & huiusmodi, quibus homo retrahitur a curis secularium rerum, ut liberius vacet his quae Dei sunt: unde huiusmodi magis sunt quaedam perfectionis instrumenta. Propter quod Hieronymus exponens illud verbum Petri dicentis, Ecce nos reliquimus oia, & secuti sumus te, dicit qd non sufficit Petro dicere, Ecce nos reliquimus oia: sed addidit quod perfectum est, Et

A secuti sumus te. Quicumque ergo vel voluntariam paupertatem, vel castitatem seruanti, habent quidem preparatorium perfectionis, sed non dicuntur habere statum perfectionis, nisi qui se ex solemnitate & perpetuum, dicitur habere statum, sicut patet in statu libertatis, vel matrimonij, & similibus. Alio vero modo, aliquid est annexum perfectioni charitatis ut effectus, v. d. aliquis curam animarum suscipiat. Est enim perfecta charitatis, ut aliquis propter Dei amorem pratermittat dulcedinem contemplatiuae vitae, quam magis amaret, & accipiat actiue vitae occupationes ad procurandum proximorum salutem. Quicumque ergo hoc modo salutis proximorum intendit, habet quidem aliquam perfectionis effectum, sed non habet perfectionis statum nisi episcopus, qui cum quadam solemnitate consecratione suscipit animarum curam. Archidiaconi vero & parochiales presbyteri magis habent commissa quaedam officia, qd quod per hoc in aliquo perfectionis statu ponantur. Solum ergo religiosi, & episcopi dicuntur perfecti, quasi statum perfectionis habentes, vnde religiosi sunt episcopi, sed non archidiaconi, vel plebani. Cum ergo dicitur qd perfecti tenentur ad id quod melius est, verum est, si intelligatur de his qui dicuntur perfecti propter perfectionem charitatis. Huiusmodi n. obligantur ex lege interiori quae inclinando obligat, vnde ad hoc obligantur secundum mensuram suae perfectionis, quod implent. Si autem intelligatur de his qui dicuntur perfecti propter statum, sicut episcopi & religiosi, non est verum. Non enim tenentur episcopi nisi ad ea, ad quae se extendit cura recepti regiminis. Et religiosi non tenentur nisi ad ea, ad quae obligantur ex voto suae professionis; alioquin esset obligatio ad infinitum, cum tamen natura, & ars, & ois lex certos terminos habeant: dato tamen quod perfecti semper tenentur ad id quod melius est, non esset ad propositum, sicut ex supradictis apparet.

AD III. Dicendum, qd licet praelatus teneat subditum suum reuocare ab omni malo, non tamen tenetur eum inducere ad oem melius. Haec est ratio in proposito locum non habet, sicut nec alie &c.

QUESTIO VIII.

DEINDE querebantur duo de his quae pertinent ad religiosos.

- ¶ Primo, Vtrum religiosus teneatur obedire suo praelato, ut reuelat sibi aliquod secretum, quod fidei suae est commissum.
¶ Secundo, Vtrum teneatur sibi obedire, ut reuelat occultam culpam fratris quam nouit.

ARTICVLVS XV.

Vtrum religiosus teneatur reuelare praelato praecipienti secretum suae fidei commissum.

Circa primum sic proceditur. Videtur quod religiosus teneatur aliquod secretum fidei suae commissum reuelare praelato praecipienti. Ad obediendum enim praelato obligantur se religiosus professione solenni, ad tenendum autem secretum obligantur se simplici promissione: ergo magis debet obedire praelato, quam seruare secretum.

SED CONTRA est, quod Bern. dicit. Id quod est institutum propter charitatem, non militat contra charitatem: sed professio obedientiae, quam religiosus

24 q. 68. art. 1. ad 2. q. 70. 1. ad 2.

gius facit pralato, in futurum est propter charitatem. Ergo non militat contra charitatem, qua quilibet tenetur seruare fidem proximo.

**RESPON.** Dicendum, quod sicut Bernardus dicit in li. de dispensatione & precepto. Sufficiens obedientia est, ut religiosus obediat suo pralato de his quae ad regulam pertinent vel indirecte, sicut ea quae sunt scripta in regula: vel indirecte, sicut ea quae ad haec reduci possunt, sicut in ministeria exhibenda fratribus, & poene pro culpis iniuste, & huiusmodi. Perfecta autem obedientia est, ut simpliciter in omnibus obediat, quae non sunt contra regulam, vel contra Deum: sed quod aliquis obediat pralato in his quae sunt contra Deum, vel contra regulam, est obedientia incauta & illicita. Est ergo confessio secretum fidei suae commissum reuelare. Circa quod distinguendum est de secreto. Est enim aliquod secretum, quod illicitum est edere, sicut quod in peccatum uergit aliorum, quibus aliquis cabere tenetur. Unde & in iuramento fidelitatis continetur, quod huiusmodi secreta debeant dominis reuelare. Ad preceptum ergo pralati tenetur religiosus tale secretum pandere, etiam si promissum sit non reuelare, dicente lidor. In malis promissis rescinditur de fide, nisi forte in confessione audierit, quae tunc nullo modo esset reuelandum. Est autem aliud secretum, quod de se edere potest sine peccato, & tale secretum religiosus nullo modo pralato precipiente pandere debet, si fidei suae commissum, peccaret enim frangendo fidem commissam.

**AD PRIMUM** ergo dicendum, quod solemnior est obligatio ad seruandum ea quae sunt fidei & charitatis, quae est ex lege naturali & ex promissione in baptismo facta, quae est ex professione religionis.

**ARTICVLVS XVI.**

*Vtrum subditus debeat pralato precipienti reuelare culpam occultam alterius fratris.*

Art. 81. o. & 22. q. 32. art. 7. ad 5. q. 70. 1. o. & ad 2.

**C**irca secundum sic proceditur. Videtur, quod subditus debeat pralato precipienti reuelare culpam occultam alterius fratris, quia ut Hiero. dicit. Non debet occultari culpa vnius in prauidicium multorum: sed praesumendum est, quod pralatus culpam vnius cognoscere velit propter multitudinis bonum. ergo pralato precipienti debet culpa alterius reuelari.

**SED CONTRA** est, quod Gre. dicit, quod & si aliquando propter obedientiam debemus aliqua bona dimittere, nullo tamen modo propter obedientiam debemus aliquod malum perpetrare: sed malum esse uidetur culpam occultam detegendo alium infamare. ergo hoc propter obedientiam fieri non debet.

**RESPON.** Dicendum, quod religiosus pralatus in capitulo praesertim, sicut iudex ecclesiasticus in foro iudiciali. Unde ad ea potest ex precepto subditos obligare, ut ei pandantur, propter quod potest iudex ecclesiasticus in foro iudiciali iuramentum exigere. Est ergo sciendum, quod in criminibus triplex est modus procedendi. Vnus per denuntiationem, alius per inquisitionem, alius per accusationem. In via ergo denuntiationis, intenditur correctio delinquentis; & ideo secundum preceptum Domini Matt. 18. debet precedere fraterna correctio, ut scilicet corripias eum inter te & ipsum solum, quod si non audierit, coram duobus vel tribus testibus, & ultimo dicatur ecclesiae. Charitatis enim est, ut aliquis parcat fratri quantum potest, unde prius debet niti, ut corrigat conscientiam fratris seruata fa-

ma solitarie admonendo, & postmodum coram duobus vel tribus, tandem negligenda est fama ut emendetur conscientia, & dicendum est ecclesiae, in quo etiam processu consulitur conscientia. Nam peccator si a principio videret se publicatum, amitteret verecundiam, & obstinatio fieret ad peccandum. In inquisitione vero debet precedere infamia. In accusatione vero debet precedere inquisitio, per quam ipse obligat se ad rationem. In inquisitione autem & accusatione intenditur poena peccantis propter multitudinis bonum. Si ergo appareat accusator in capitulo quod te obligat ad rationem, potest pralatus precepto veritatis confessionem exigere, sicut & in lex ecclesiastica iuramentum. Et similiter si procedat in infamia, potest pralatus precepto veritatem exquirere, & subditi tenentur obedire. Si autem procedatur per viam simplicis denuntiationis, non tenetur religiosus pralato precipienti culpam fratris reuelare, nisi precedente mentione cum videat incorrectum, immo magis peccaret, si ad preceptum pralati reuelaret, quia plus tenetur obedire euangelio quam pralato, & multo magis pralatus peccaret, si subditum induceret ad pervertendum ordinem euangelij.

**AD PRIMUM** ergo dicendum, quod de peccato praeterito, de quo iam aliquis correctus est ad secretam admonitionem, vel de quo potest sperari corrigendus, nisi contrarium inueniatur, non potest imminere periculum multitudinis: sed de peccato futuro, quod est periculosum multitudinem vel spiritualiter, vel corporaliter, procedit obiectum. Tunc enim non oportet admonitionem secretam expectare, sed statim periculo occurrere, unde & dominus non dicit, Si peccare intendat in futuro, sed si peccauerit in praeterito.

**QVAESTIO IX.**

**DE**INDE quaeruntur quatuor ad culpam pertinentia.

- ¶ Primo, Vtrum peccatum sit natura aliqua.
- ¶ Secundo, vtrum peccatum sit grauius peccatum quam homicidium.
- ¶ Tertio, Vtrum peccet qui propter ignorantiam constitutionem papae non seruat.
- ¶ Quarto, Vtrum monachus peccet mortaliter comedendo carnes.

**ARTICVLVS XVII.**

*Vtrum peccatum sit aliqua natura.*

**AD PRIMUM** sic procedebatur. Vtrum peccatum sit aliqua natura. Dicitur enim Io. 1. Sine ipso factum est nihil, id est, peccatum: sed quod est natura aliqua, non potest dici nihil. ergo peccatum non est natura aliqua.

**SED CONTRA.** Si peccatum non est natura aliqua, oportet quod sit priuatio pura: sed priuatio pura non dicitur secundum magis, & minus, ut mors & tenebrae. ergo unum non esset grauius altero, quod est inconueniens.

**RESPON.** Dicendum, quod peccatum maxime transgressionis, est actus inordinatus. Ex parte ergo actus, peccatum est natura aliqua: sed inordinatio est priuatio, & secundum hanc peccatum dicitur nihil. Et per hoc patet solutio ad obiecta.

**ARTI**